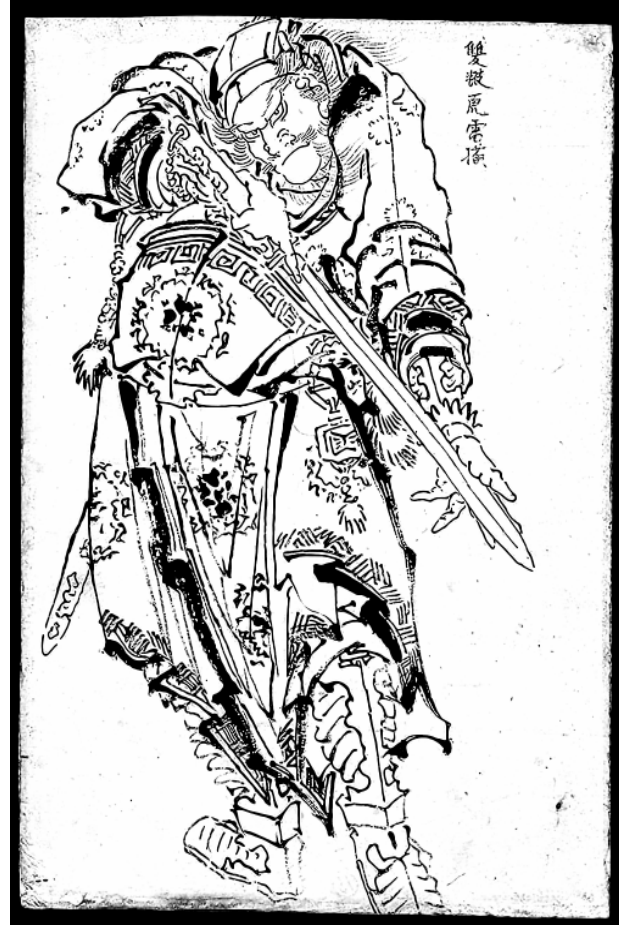




Sun Pin: Veština ratovanja

孙子兵法





Sun Pin

VEŠTINA RATOVANJA

prevod Lin Vusun



Beograd

2010

Naslov originala:
The Art of War - Sun Bin

© Copyright na prevod za Srbiju
IP BABUN
Sva prava objavljivanja za Srbiju

Preveo
Goran Bojić

Lektura
Zvonko Baretić

Štampa
Lukaštampa, Beograd
Tiraž: 1000

Beograd 2010
ISBN 86-83737-65-9

SADRŽAJ:

Uvod	9
Zarobljavanje Phang Đuana	17
Prijem kod kralja Veja	22
Pitanja kralja Veja	26
Thien Đijeva pitanja o palisadama	33
Izbor elitnih trupa	37
Faktor „Neba“ u ratu	40
Postavljanje borbenih poredaka	43
Važnost zemljišta	46
Strateška prednost	50
Kako upravljati armijom	54
Pravi izbor	57
Smanjenje trupa (nepreveden tekst)	59
Održavanje morala	60
Uloga oficira	62
Pet načina obučavanja trupa	67
Jačanje armije	68

Dodatak 1: Zbirka rasutih tekstova

Deset formacija	70
Deset pitanja o ratovanju	75
Napadi na neprijateljske elitne trupe (nepreveden tekst)	80
Razlika između domaće i gostujuće vojske	81
Onaj ko je vičan ratovodstvu	85
Pet vrsta vojske	88
Gubici u bici	90
Pravednost zapovednika	92
Vrline zapovednika	94
Mane zapovednika	
Uzroci poraza nekog zapovednika	96
Muški i ženski gradovi	98
Pet principa i Devet preotimanja	101
Koncentracija i raspršivanje	103
Či i Čeng	107

Dodatak 2

Priča o Sun Cuu	114
Priča o Sun Pinu	118

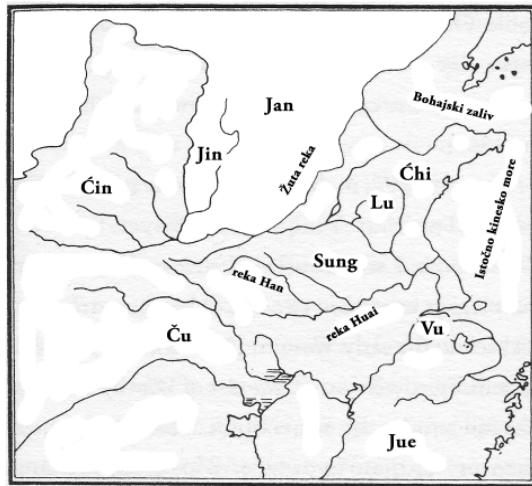
UVOD

S_{UN CUOVO} *Umeće ratovanja* i Sun Pinova *Veština ratovanja* su dva slavna dela drevne Kine. Zbog toga mi je namera da se u ovom kratkom uvodu pozabavim odnosom između ova dva dela kao i odnosom između njihovih autora.

Sun Cuovo delo *Umeće ratovanja*, sa svojih trinaest poglavlja, već duže vremena se visoko kotira širom sveta kao „klasično delo vojne doktrine“ a njegov autor Sun Cu (ili učitelj Sun), čije puno ime je Sun Vu (武) bio je poštovan kao „mudrac rata“. Koliko je poznato, njegova knjiga je do sada prevedena na 27 jezika. Sun Pin (贖), autor *Veštine ratovanja*, bio je potomak Sun Vua, možda unuk ili praunuk, a ipak se njegovo razmišljanje o vojnoj strategiji i taktici kreće duž iste linije, sledeći svog mnogo slavnijeg pretka. U to vreme, pored pisane reči, znanje se prenosilo sa kolena na koleno usmenim pripovedanjem, kroz takozvano „porodično školovanje“.

Sun Cua i Sun Pina deli više od 160 godina, pošto je prvi živio pre oko 2500 hiljada godina za

vreme Razdoblja proleća i jeseni kineske istorije, kada je zemlja otpočela tranziciju sa robovlasničkog ka feudalnom društvenom uređenju, dok je potonji živeo tokom Razdoblja zaraćenih država, 160 godina kasnije, kada je feudalizam već bio čvrsto utemeljen. Obojica su bili žitelji države Či (齐). Pošto je delovao uglavnom u državi Vu (吳), istoričari su Sun Vua nazvali „Vu Sun Cu“ (učitelj Sun iz Vu-a) a Sun Pina „Či Sun Cu“ (učitelj Sun iz Či-a). Međutim, za vreme nemirnih godina koje su usledile nakon pada dinastije Han (25-220 n.e.), Sun Pinova knjiga o veštini ratovanja bila je izgubljena. Zbog toga, kad god se govori o kineskom umeću ratovanja, misli se uglavnom na delo učitelja Sun Vua.



Države u Kini za vreme Razdoblja proleća i jeseni

Sa gubitkom Sun Pinove *Veštine ratovanja*, tokom viševjekovne vladavine dinastije Sung (10-13 vek), sve više su se raspirivale rasprave u vezi toga da li zaista postoje dva Sun Cua. Neki kineski i japanski učenjaci tvrdili su da se zapravo radi o jednoj istoj osobi, i da su dve knjige o umeću ratovanja delovi jedne knjige. Drugi su, pak, verovali da je pravi autor Sun Cuovog *Umeća ratovanja* Sun Pin. Debate povodom ovih pitanja produžile su se sve do kraja šezdesetih godina prošlog veka.

U aprilu 1972. godine, međutim, tokom iskopavanja grobnice iz dinastije Han pod rednim brojem 1, u Jinčhuešanu (Planina srebrnog vrpca), okrug Linjju - provincija Šantung, arheolozi su iskopali dve vrste bambusovih letvica za koje je utvrđeno da datiraju iz ranog perioda dinastije Zapadni Han. Na jednoj je bio prepis Sun Cuovog *Umeća ratovanja*, a na drugoj *Veština ratovanja* od Sun Cua iz Čija. Simultano otkriće dva različita spisa o umeću ratovanja u istoj grobnici, predstavljalo je nepobitan dokaz da su dvojica Sun Cua zaista postojala - i to kao Sun Vu i Sun Pin, i da je svaki napisao svoju knjigu. Magla koja je tako dugo obavijala ovo pitanje konačno je bila razvejana.

Nakon brižljive restauracije, bambusove letvice sa Sun Pinovom *Veštinom ratovanja* su se konačno pojavile u formi knjige. Knjigu je objavila izdavačka kuća Kalčral reliks pres (*Cultural Re-*

lics Press) 1975. godine i nazvana je Sun Pinova *Veština ratovanja*, da bi se razlikovala od Sun Cuovog *Umeća ratovanja*.

Ovo izdanje Sun Pinovog dela sastojalo se iz dva dela, od kojih je svaki sadržao 15 poglavlja. Deset godina kasnije, ista izdavačka kuća objavila je novo izdanje sa samo 15 poglavlja ispisanih na bambusovim letvicama koje su nađene u grobnici br. 1 dinastije Han kod Jinčhuešana. Svih 15 poglavlja iz dela II bila su izbačena, ali je pridodato poglavlje nazvano *Vu đijao fa* („Pet načina obučavanja trupa“). Toj promeni doprinela je činjenica da se u svih petnaest poglavlja Dela I pojavljuje rečenica „Sun Cu je rekao“ ili „Kralj Vej je rekao“ (*prim.prev. Kralj Vej je bio vladar države Čhi koji je neprekidno konsultovao Sun Pina o ratnim pitanjima*), iz čega proizlazi da se samo taj deo može sa sigurnošću identifikovati kao Sun Pinova *Veština ratovanja*. U preostalih 15 poglavlja dela II ne pojavljuju se takve fraze, zbog čega je teško utvrditi njihovo autorstvo.

U vreme iskopavanja, ni Sun Vuovo *Umeće ratovanja* nije bilo kompletno, a bambusove letvice na kojima su zapisana oba dela bile su ozbiljno oštećene. Međutim, pošto je *Sun Cu: Umeće ratovanja* već duže vreme cirkulisalo u mnogim verzijama, ta oštećenja nađenog prepisa na bambusovim letvicama nisu uticala na ono što je već bilo zaživelo kao razumljiva i sistematična vojna teorija, a koje se oslanjalo na još neke prepise. Međutim, stvar je

drugačija kada se radi o Sun Pinovoj *Veštini ratovanja*, jer se u tom slučaju možemo osloniti samo na ono što je nađeno na bambusovim letvicama, bez mogućnosti provere pomoću nekog drugog teksta. Zato se ne može očekivati da pronađeno u potpunosti odražava Sun Pinovo razmišljanje o vojnim stvarima. Takođe, trenutno ne postoji način da se utvrdi da li je originalno delo imalo još nekih poglavlja i kakav im je bio sadržaj.

Ipak, tekst koji imamo predstavlja dokaz da se Sun Pinovo razmišljanje o vojnim pitanjima uveliko podudara sa razmišljanjem njegovog slavnog prethodnika Sun Vua. U poglavlju Thien Đijeva pitanja o palisadama, tvrdi se kako je „vojna doktrina učitelja Suna bila demonstrirana u državama Vu i Jue, a javno proklamovana u kraljevini Čhi. Oni koji poznaju njegov metod delovaće u skladu sa nebom i zemljom“. Ovo je, dakle, potvrda ratničke veštine obeju učitelja koji su nosili isto ime – Sun, a koju je izrekao jedan od Sun Pinovih najbližih učenika. Njihova veština ratovanja je najpre izložena i proverena od strane Sun Vua u ratu između država Vu i Jue, da bi kasnije bila razrađena i unapređena od strane Sun Pina u ratu između država Čhi i Vei. Pokazalo se da je njihov pristup potpuno u skladu sa objektivnim zakonima ratovanja.

Kao i Sun Cuovo *Umeće ratovanja*, i Sun Pinova *Veština ratovanja* bavi se naukom strategije, razotkrivanjem zakona koji upravljaju vojnim po-

slovima, izlažući ideje koje su daleko ispred svog vremena. Sun Vu se smatra rodonačelnikom vojne nauke u Kini. Od njegovog vremena napisano je 3000 dela o umeću ratovanja, od kojih je nekih 1000 još uvek u opticaju. Uprkos tome, razmišljanje jednog i drugog Suna o vojnim stvarima i njihova dva dela, koja tvore glavni tok kineske vojne veštine, svakako su nešto najbolje što je Kina iznedrila na tom polju. Prvo načelo koje su obojica prihvatili jeste uzdržanost i obazrivost u pristupu ratnim pitanjima. Sun Cu je rekao, „Rat je pitanje od vitalnog značaja sa neku državu, pitanje života i smrti, put opstanka ili propasti. Otuda, to je stvar koje iziskuje brižljivo ispitivanje.“ Slično tome, Sun Pin je istakao, „Rat je problem koji zahteva pažljivo proučavanje“. Sun Pin je isticao važnost prirode samog rata. „Niko“, pisao je on, „ne može naterati neku vojsku da se bori efikasno ako učestvuje u nepravednom ratu (Prijem kod kralja Veja)“. Sun Pin je istakao, „Oni koji vole rat, dovešće zemlju do uništenja, a oni koji žude za pobedom, naneće joj sramotu.“ On je tako izneo zapažanje da je „odbojnost prema ratu najviši vojni princip (Izbor elitnih trupa)“. Iz toga se jasno vidi da je Sun Pin bio protiv ratno-huškačke politike. Ispravan stav bi bio da se u rat kreće samo u nedostatku drugog izbora („Faktor ‚Neba‘ u ratu“). Kineski vojni stručnjaci su rat uvek smatrali nepovoljnim i opasnim, insistirajući na tome da je svrha izučavanja rata njegovo

okončanje. Kao što je rečeno: „Zna se, još od pravednih vremena, da poznavanje veštine ratovanja ne znači i ratobornost.“

Drugo bitno načelo kineske vojne veštine jeste „spoznaja puta (*tao*) vođenja rata, istraživanje zakona koji upravljaju vođenjem rata. U vezi ovog pitanja Sun Vu je u *Umeću ratovanja* rekao: „Prema tome, ukoliko vam staza rata garantuje pobedu, ispravno je da se zalažete za njega čak i ako vladar nije za takvo rešenje. Tamo gde staza rata ne obećava pobedu, ispravno je da se uzdržavate od takvog rešenja čak i ako vladar insistira na njemu(Teren)“.

On ovu tačku, međutim, nije stigao da razradi. Na Sun Pinu je ostalo da objasni „stazu“ u konkretnim terminima. „A onaj ko je ovladao tom veštinom (ratovanja) poznaje put Neba i zemlje, uživa podršku naroda i potpuno je svestan situacije u kojoj se nalazi neprijatelj. On zna kako da razvije svoj borbeni poredak kad je na to primoran. On se upušta u borbu kad je pobeda izvesna, a u suprotnom se uzdržava od nje. Takav zapovednik je pravi general, dostojan svog vladara (*Postavljanje borbenih poredaka*).“

Prema tome, vreme, mesto, raspoloženje naroda, moral vojnika, položaj neprijatelja, taktike i mogućnosti, sve to čini sastavne delove zakona ratovanja.

Od ovih načela drevne kineske vojne doktrine svet sigurno ima koristi i danas, a imaće i u

budućnosti. Ratovanje se mora istraživati i kada treba obezbediti mir, ali i onda kada se vojni barjak zavijori u cilju odbrane protiv agresora.

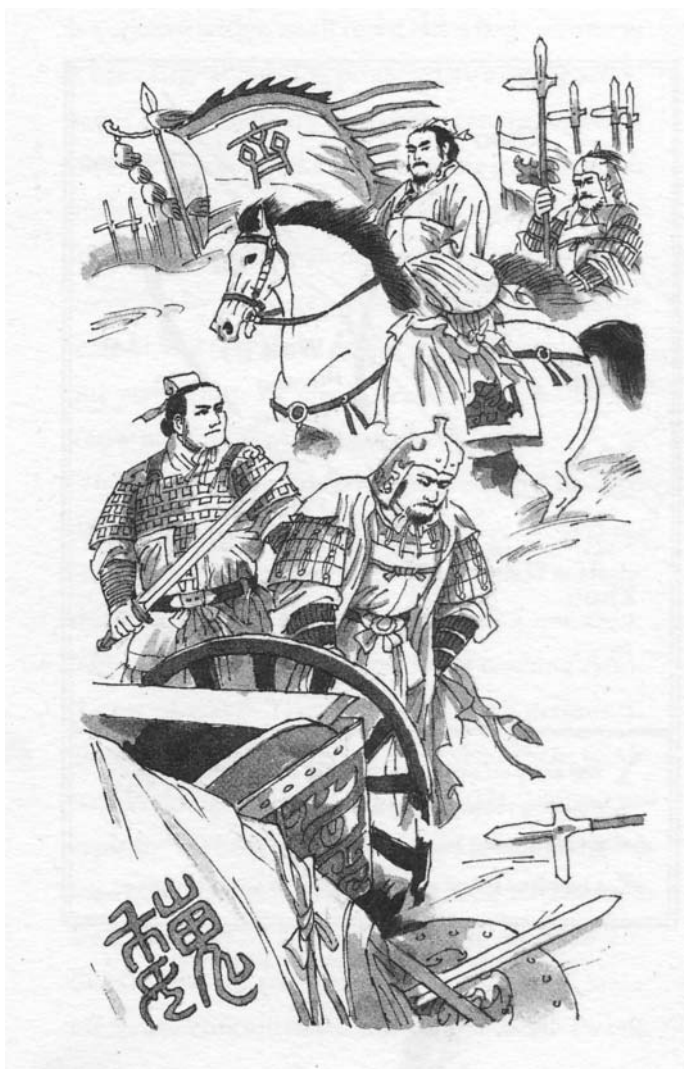
Sun Pinova *Veština ratovanja* se oslanja na Sun Cuovo razmišljanje o ratu, ali ga i unapređuje, sumirajući ratna iskustva pre i tokom Razdoblja zaraćenih država (475-221 p.n.e.). Šesnaest poglavlja u ovom izdanju Sun Pinove Veštine ratovanja bazirana su na izdanju Kalčral relikvija presa iz 1985. godine, dok je 15 poglavlja u dodatku iz izdanja koje je prvi put objavljeno 1975. godine. Prevod je na engleski jezik. Nažalost, još dva poglavlja na izuzetno oštećenim bambusovim letvicama bila su potpuno nečitka, te stoga nisu prevedena.

VU RUSONG
podpredsednik Kineskog društva
za izučavanje Sun Cuovog *Umeća ratovanja*

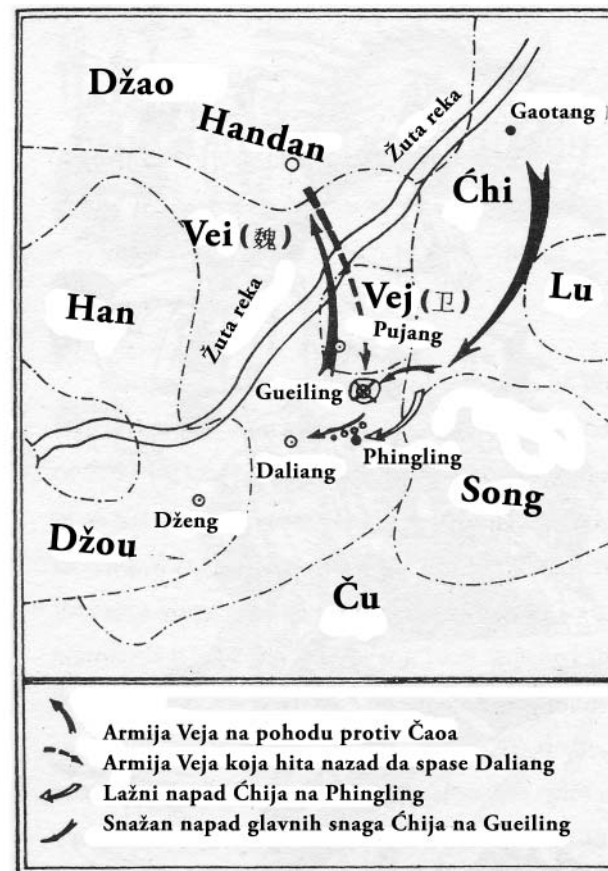
ZAROBLJAVANJE PHANG ĐUANA

JEDNOM, kada je kralj Huei kraljevine Vej (魏) hteo da napadne Handan, prestonicu države Čao (趙), poslao je generala Phang Đuana na čelu vojske od 80.000 ljudi. To je saznao kralj Vej (威), vladar kraljevine Či (齊). Zato je poslao generala Thien Đija sa 80.000 vojnika na granice svoje kraljevine. Kada je Phang Đuan napao državu Vej (卫), general Thien je upitao: „Trebalo bi da pošaljemo naše snage da pomognu državi Vej (卫)?“ „Učiniti tako“, odgovorio je Sun Pin, „bilo bi protiv pravila ratovanja“. „Šta drugo možemo da učinimo ako ne pođemo da im pomognemo?“, upitao je Thien.

„Predložio bih da pokrenete svoje snage na jug i napadnete Phingling“, odgovorio je Sun Pin. „To je okrug s jednim malim gradom, ali velikom teritorijom. Ona ima puno stanovnika koje brani jaka vojska i predstavlja glavno vojno uporište u istočnoj oblasti. Veoma je teško osvojiti ga. Napadom na njega nameravam da prevarim neprijatelja. Kad napadnemo Phingling, naša li-



nija snabdevanja biće ugrožena jer se Phingling nalazi stešnjen između države Sung na jugu i države Vej (魏) na severu, dok nam Ščiu preprečuje put. Na taj način stvaramo utisak da ne znamo ništa o veštini ratovanja.“



Bitka kod Gueilinga između država Či i Vei

Armija države Či je naglo napustila logor i krenula pravo na Phingling. Dok su se približavali toj oblasti, general Thien je upitao Sun Pina: „Kako da vodimo ovu bitku?“ Sun Pin je uzvratio pitanjem: „Ko od zapovednika naših gradova ne zna ništa o veštini ratovanja?“ Thien je odgovorio: „Zapovednici Čičhenga i Gaot-hanga.“ „Molim vas, pošaljite njih da napadnu Phingling“, predložio je Sun Pin. Zatim je počeo da objašnjava: „... Gradovi Heng i Đuan imaju dobre putne veze. Oni imaju snažnu odbranu, a garnizoni se sastoje od snaga kojima zapoveda general Cuan Thu. Naše prateće trupe su snažne i naše glavne snage su koncentrisane, ali ako Cuan Thu odseče prethodnicu predvođenu zapovednicima Čičhenga i Gaothanga, oni to mogu platiti svojim životima.“ Zato je Thien naredio zapovednicima Čičhenga i Gaothanga da povedu dva odreda i napadnu Phingling. Naravno, generali države Vej, Sjia Tie i Cuan Thu, potukli su ih do nogu tako što su zajedno i sleđa izvršili obuhvatan napad na njihova krila. General Thien je opet pozvao Sun Pina na konsultacije. „Naše trupe nisu zauzele Phingling i oba zapovednika su pretrpela ozbiljan poraz. Šta sledeće da uradimo?“, upitao je on. Sun Pin je odgovorio: „Molim vas, naredite svojim lakim bornim kolima da brzo krenu na zapad prema Dalian-gu, prestonici kraljevine Vej (魏). To će izazvati Phang Đuana. Istovremeno, pošaljite nekolicinu

vojnika da napadnu neprijatelja. To će stvoriti utisak da nemamo dovoljno vojske.“

General Thien je uradio tačno onako kako mu je predložio Sun Pin. Phang Đuan je zato ostavio svoju tešku opremu i kola i pojurio nazad u pokušaju da spase Daliang. Međutim, kod Gueilinga je njegove trupe presreo Sun Pin i potukao ih u nekoliko ponovljenih napada. Phang Đuan je zarobljen. Zato se kaže da je taktika Sun Pina dostigla vrhunac savršenstva.

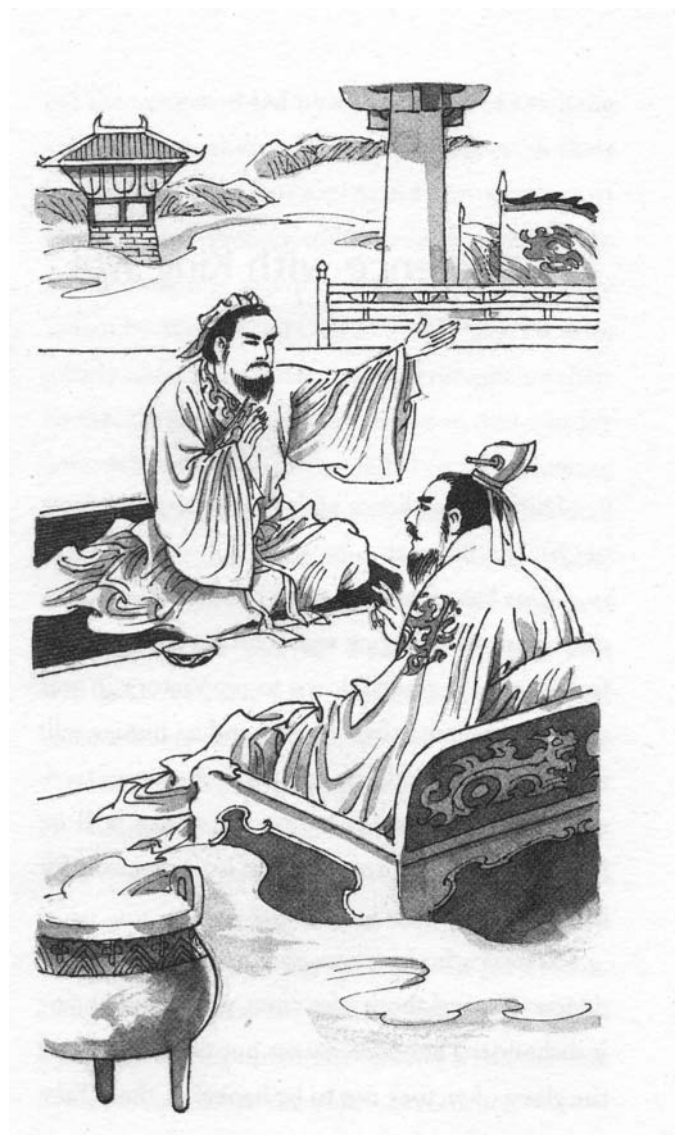


PRIJEM KOD KRALJA VEJA

TOKOM PRIJEMA kod kralja Veja (vladara kraljevine Či), Sun Pin je rekao:

„Kad vodi rat, čovek mora da uzme u obzir promenljive okolnosti. To je princip koji su nam preneli naši preci. Pobjeda u ratu sačuvaće zaraćenu zemlju i njenu vladajuću lozu, dok će poraz značiti gubitak teritorije i dovesti u pitanje samu egzistenciju te zemlje. Zato je rat problem koji zahteva pažljivo proučavanje.

Oni koji vole rat, dovešće zemlju do uništenja, a oni koji žude za pobjedom, nanеće štetu njenom ugledu. Zato rat ne treba voleti niti treba žudeti za slavom pobjede. Preduzmite akciju samo kad su uslovi za pobjedu sazreli. Neki gradovi su mali, ali imaju snažnu odbranu jer imaju obilje zaliha. Neke armije su relativno male, ali su efikasne u borbi jer je pravda na njihovoj strani. Niko na svetu ne može učiniti grad neosvojivim ako nije dobro snabdeven. Niko ne može naterati neku vojsku da se bori efikasno ako učestvuje u nepravednom ratu. Dok je vladao Jao, sedam



plemena je odbilo da se povinuje njegovim naređenjima. Dva od tih plemena bila su sa istoka, a četiri iz Centralnih ravnica. Jao je organizovao pohod protiv plemena pored mora i tako je doneo mir severnim narodima. On je napao Gong Gonga (*po predanju, jedan od Jaovih ministara – prim. prev.*) i okončao neprekidni rat, tako da je na kraju vojska ostala bez posla.

Uskoro je Jao ostario, pa je vladavinu prepustio Šunu jer više nije bio u stanju da upravlja. Šun je porazio Huan Tuoa (*jedan plemenski vođa – prim. prev.*) i prognao ga u Čhongšan. Slično tome, porazio je Guna (*drugi plemenski vođa – prim. prev.*) i prognao ga u Jušan. Do nogu je potukao drevno pleme San Miao i njegove pripadnike prognao u San Vej, a kasnije je dokrajčio i pleme Jouhuš u Centralnim ravnicama. Međutim, preživeli iz plemena San Miao su ojačali i postali neposlušni. Kada je Šun ostario, vladavinu je prepustio Juu. Ju je uspostavio dinastiju Sjia. Probio je prolaz kroz greben Meng Mia da bi isušio vode kojima je reka Da Sjia poplavljivala dolinu, posekao je mnoge nedirnute šume i spalio livade s divljom travom kako bi dobio obradivu zemlju. Borio se i pokorio pripadnike San Miaoa na zapadu... Dakle, do pobeđe se ne dolazi lako i čovek će steći poštovanje sveta tek kad uništi svoje neprijatelje i kad se konsoliduje.

Istorija beleži da se Šen Nong borio protiv plemena Fu Suei, da je Žuti Car pobedio ple-

menskog vođu Čhjoua u bici kod Čuolua, Jao je vodio pohod protiv Gong Gonga, Šun je ratovao protiv Đue Guanga (*verovatno plemenski poglavica – prim. prev.*), kralj Thang dinastije Šang je prognao Điea (*poslednji kralj dinastije Sjia – prim. prev.*), kralj Vu dinastije Čou predvodio je pohod protiv Čoua (*poslednji kralj dinastije Jin – prim. prev.*), a vojvoda od Čoua je vodio rat da bi ugušio pobunu državnice Šanjan.

Zato, kad neki pametnjakovići – čija dostignuća i vrline ne mogu ni da se porede sa onima kod Pet Careva (*ima nekoliko verzija na koga se to odnosi, ali većina njih uključuje Žutog Cara, Jaoa i Šuna – prim. prev.*), čiji talenti ne mogu da se porede sa talentima Tri Kralja (*Ju, Thang i kralj Ven, od kojih je svaki ustanovio jednu dinastiju – prim. prev.*) i čija mudrost ne može da se poredi sa mudrošću vojvode od Čoua – tvrde da mogu da okončaju sve sukobe i ratove pomoću čovekoljublja, pravde, rituala i etikecije, mi im kažemo: iako su Jao i Šun više voleli da postupaju na taj način, to jednostavno nije bilo izvodljivo. Zato su pribegli ratu.”

